

N:o 97.

*Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående jord-
afsöndring från den till indragna förra öfverstebostället
Kastellegården n:o 1 om 6 mantal i Ytterby och Rödbo
socknar, Inlands södra härad af Göteborgs och Bohus
län hörande lägenheten Högen; gifven Stockholms slott
den 2 april 1898.*

Under åberopande af bilagda protokoll öfver ecklesiastikärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva, att från den till indragna förra öfverstebostället Kastellegården n:o 1 om 6 mantal i Ytterby och Rödbo socknar, Inlands södra härad af Göteborgs och Bohus län hörande, i Ytterby socken belägna lägenheten Högen må till Ytterby församling till plats för ny småskolebyggnad och till planteringsland för alltid afsöndras ett af vice kommissionslandtmätaren A. Magnusson år 1897 kartlagdt och beskrifvet jordområde om 55,2 ar mot en köpeskilling af 150 kronor, med rätt för församlingen att tillträda området vid löpande arrendeperiods slut den 14 mars 1911 eller dessförinnan, om öfverenskommelse derom kan mellan församlingen och boställets nuvarande arrendator träffas, samt under vilkor att församlingen dels å tillträdesdagen i länets ränteri inlevererar köpeskillingen, dels ock i områdets gräns mot kronans mark uppsätter och för framtiden underhåller lämpligt stängsel, samt att köpeskillingen må användas på enahanda sätt, som är bestämdt

i fråga om köpeskillingar för de hemman och lägenheter, hvilkas försäljning eger rum jemlikt nådiga brefvet den 29 maj 1874.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

O S C A R.

G. F. Gilljam.

Utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 april 1898.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern **BOSTRÖM**,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve **DOUGLAS**,
Statsråden: herr friherre **ÅKERHIELM**,
 WIKBLAD,
 GILLJAM,
 friherre **RAPPE**,
 CHRISTERSON,
 ANERSTEDT,
 VON KRUSENSTJERNA,
 grefve **WACHTMEISTER**.

Föredragande departementschefen anförde:

»Med åberopande af beslut å extra kyrkostämma med Ytterby församling i Göteborgs stift den 2 juli 1896 har församlingens skolråd hos Eders Kongl. Maj:t anhållit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes upplåta en i ansökningen bifogade handlingar kartlagd och beskrifven del af torplägenheten Högen, lydande under indragna öfverstebostället Kastellegården n:o 1 om 6 mantal åt församlingen till plats för småskolebyggnad och till lämplig plantering mot antingen en årlig afgäld

eller en lösesumma en gång för alla, så framt icke Eders Kongl. Maj:t skulle finna för godt att upplåta platsen utan ersättning. Till stöd för denna framställning har skolrådet anfört, att det visserligen ifrågasatts att uppföra småskolebyggnaden på folkskolans vid kyrkan belägna planteringsland, men att detta, som utgjorde 1,378 kvadratmeter, för det dåvarande vore upplåtet till folkskolelärarens behof, hvarjemte meningen vore att framdeles, då den nu flyttande folkskolan blefve fast, anordna en del af planteringslandet till skolträdgård. Denna plats vore därför icke användbar till tomt för det nya småskolehuset. En annan till begagnande för ifrågavarande ändamål påtänkt plats inom det af församlingen för folkskolans räkning disponerade område hade för lägets skull icke godkänts af folkskoleinspektören, hvilken deremot förordat den nu föreslagna tomten. Denna vore så mycket lämpligare som den nya småskolan vore afsedd hufvudsakligen för Kastle-gårdens barn.

Vid ansökningen var fogad en af vice kommissionslandtmätaren A. Magnusson år 1897 upprättad karta öfver det till afsöndring ifrågasatta området jemte tillhörande beskrifning, utvisande att området, hvilket är beläget utmed allmänna landsvägen och invid församlingens kyrkoplän, innehåller i areal 0,552 hektar eller 1 tunnland 3,8 kappländ, deraf 0,050 hektar tomt, 0,171 hektar äng och 0,331 hektar berg.

Efter nådig remiss har domänstyrelsen öfver ansökningen hört arrendatorn af Kastlegården A. Carlsten, vederbörande folkskoleinspektör, kronofogden i Inlands fögderi, t. f. domänintendenten i Göteborgs och Bohus län samt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i samma län.

Arrendatorn förmenade, att då församlingen egde tillräckligt utrymme för småskolehuset å folkskoletomten, det med den underdåniga ansökningen afsedda området icke vore för församlingen behöfligt, och bestred därför ansökningen, men förklarade samtidigt, att om området verkligen vore behöfligt för församlingen, han då icke hade något emot, att det upplåtes åt församlingen.

Folkskoleinspektören anställde en jämförelse mellan den nu föreslagna platsen och det jemväl föreslagna område, hvilket dittills varit användt till planteringsland vid församlingens folkskola och upplåtet till folkskoleläraren. Mot den förra platsen anmärkte folkskoleinspektören, att densamma vore af ojemn beskaffenhet och därför svår att bebygga och planera. Den plats, der sjelfva skolhuset komme att förläggas, vore något trång, hvilket äfven kunde sägas om den tilltänkta lekplanen. Tomten låge öppen för nordost- och nordvestvindarna samt

så pass långt aflägsen från närmaste hus, hvarifrån tomten skildes genom en bergkulle, att den lärarinna, som komme att ensam bebo skolhuset, vore alldeles värnlös i händelse af fara. Deremot ansåg folkskoleinspektören, att den andra platsen skulle synnerligen väl lämpa sig till tomt för det nya småskolehuset, enär den vore jemn och därför lämplig till bebyggande samt till lekplan och trädgårdsland, hvarförutom den låge skyddad mot kalla och hårda vindar samt vore belägen i närheten af folkskolans lokal. Folkskoleinspektören ansåg, att utrymmet medgäfvade såväl undantagande af tomt för den tillämnade småskolebyggnaden som upplåtande af mark för folkskolans och folkskolelärarens behof, samt anmärkte, att folkskoleinspektören två gånger fästat skolrådets uppmärksamhet på att sist omnämnda tomt vore att föredraga såsom plats för småskolehus framför tomten vid Högen. Folkskoleinspektören ansåg sig därför icke kunna tillstyrka bifall till den underdåniga ansökningen.

Kronofogden uppgaf, att ifrågakomma del af lägenheten Högen icke vore af någon vidare betydelse för bostället Kastellegården och användes endast omkring en månads tid af året till förvaring under nätterna och en del af dagarna utaf boställsarrendatorns betande kreatur, för hvilket ändamål annan plats dock lätteligen kunde beredas. Med anledning häraf och på de af skolrådet framhållna skäl tillstyrkte kronofogden bifall till ansökningen. Domänintendenten upplyste, att torpet Högen numera vore indraget och lagdt till hufvudgården under arrendatorns eget bruk och att det till afsöndring ifrågasatta området i följd af markens beskaffenhet egde endast ett ringa värde, högst 150 kronor, hvarför detsamma utan någon skada eller olägenhet för bostället kunde upplåtas till det ifrågasatta ändamålet. Domänintendenten tillstyrkte platsens upplåtande till församlingen utan annan ersättning än skyldighet för församlingen att under nu löpande arrendeperiod erlægga en årlig afgäld, motsvarande den minskning i arrendeafgiften, som för det afstådda området kunde blifva nuvarande arrendatorn tillerkänd. Häri instämde Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande.

Domänstyrelsen har ytterligare upplyst, att Kastellegården blifvit genom styrelsens kontrakt den 24 april 1890 utarrenderad till Carlsten under 20 år från den 14 mars 1891 mot årligt arrende af 11,506 kronor och att församlingen genom nådigt bref den 31 maj 1878 fått för evärdlig tid från samma egendom afsöndra ett område af 6 kvadrater 27 kvadratfot för att användas till byggnadsplats och planteringsland för folkskola; och som af folkskoleinspektörens utlåtande framginge, att det nu till afsöndring ifrågasatta området icke vore för der-

med afsedda ändamål lämpligt eller ens behöfligt, då särdeles lämplig plats till småskolehuset redan funnes å det förut af församlingen förvärfvade området, hemställde domänstyrelsen, att ansökningen måtte lemnas utan afseende.

Med anledning af hvad folkskoleinspektören i ärendet yttrat, anbefaldes domkapitlet i Göteborg att infordra utlåtande från Ytterby församlings kyrkostämma och dermed jemte eget utlåtande till Eders Kongl. Maj:t inkomma.

Kyrkostämman upplyste angående ärendets föregående behandling hufvudsakligen följande: Ytterby skoldistrikt vore indeladt i tre rotar, af hvilka en omfattade Kastellegården jemte några skattehemman. Då behovet af nytt småskolehus för sistberörda rote gjorde sig känbart och man började se sig om efter en centralt belägen plats därför i närheten af kyrkan, fästes folkskoleinspektörens uppmärksamhet å den nu ifrågasatta platsen, hvilken han fann lämplig. Ytterby församling beslöt då å kyrkostämma 1891 att söka förvärfva densamma. Då församlingen sedermera erhöll kännedom om att Eders Kongl. Maj:ts tillstånd erfordrades för dylikt förvärfvande och arrendatorn af Kastellegården visade sig obenägen afstå platsen, beslöt församlingen år 1895, jemväl af ekonomiska skäl, att bygga det nya småskolehuset å det för folkskolan anslagna området. Folkskoleinspektören förklarade då detta område icke lämpa sig för ifrågavarande bygge och att församlingen bort vidhålla sitt förra beslut, men ändrade åter mening och föreslog 1896, att småskolehuset skulle byggas på folkskolans planteringsland. Detta förslag blef emellertid af kyrkostämman enhälligt förkastadt. — Vidare anförde kyrkostämman: Det invid församlingens folkskolehus liggande, församlingen tillhöriga området utgjorde sammanlagdt 1,380 qvadratmeter, hvaraf 860 qvadratmeter upptoges af fruktträdgård samt 520 qvadratmeter af köksträdgård och planteringsland. Det vore det till planteringsland afsedda området, hvilket folkskoleinspektören förordade till plats för den nya småskolebyggnaden. Förutom att området nu vore upplåtet till församlingens folkskolalärare och således icke kunde utan hans tillstånd till annat ändamål användas, kunde det ej anses klokt att, då skolträdgården ej vore större och församlingen genom påföring af tusentals lass fyllnadsjord bringat den i det skick, att den kunde för afsedt ändamål användas, borttaga en del deraf för att använda platsen till byggnadstomt och lekplan. Platsen vore för öfrigt ej jemn och lämplig till bebyggande utan, enligt bifogadt intyg, sluttande och i nedre delen sumpig. Något utrymme för nödiga uthus funnes ej heller. Af det utaf församlingen föreslagna området vore

deremot en stor del, nemligen 500 qvadratmeter tomt och 1,710 qvadratmeter äng af fullkomligt jemn beskaffenhet och synnerligen lämplig till plats för skolhus och till lekplan samt erbjöde utrymme för uthus på lämpligt afstånd från skolhuset. Ifrågakomna område låge visserligen öppet för nordliga vindar, men detta fel kunde afhjelpas genom skyddsplanteringar. Afståndet till folkskolan skulle blifva allenast 199,5 meter och den af folkskoleinspektören omnämnda, mellanliggande bergkullen vore endast 3,9 meter hög. Församlingens öfriga småskolehus låge på längre afstånd från närmaste boningshus, utan att deraf vållats obehag. Folkskoleinspektören hade för öfrigt sjelf vid föregående tillfällen ansett den nu af församlingen föreslagna platsen lämplig för ifrågavarande ändamål. På grund af det sålunda anförda anhöll kyrkostämman, att Eders Kongl. Maj:t täcktes, utan afseende å hvad folkskoleinspektören yttrat, bifalla den af skolrådet gjorda framställningen.

Domkapitlet förklarade för sin del, att då af handlingarna framginge, att ifrågavarande jordområde vore, såsom äfven folkskoleinspektören tidigare framhållit, för det uppgifna ändamålet särdeles lämpligt, funne domkapitlet sig böra tillstyrka, att Eders Kongl. Maj:t måtte, utan afseende å hvad inspektören senast anført, lemna bifall till ansökningsen, på sätt domänintendenten föreslagit.

Slutligen har domänstyrelsen å nyo hörts i ärendet och anförde dervid, att då af de senast infordrade handlingarna torde få anses utredt, att området i fråga vore för dermed afsedt ändamål för församlingen behöfligt, styrelsen icke hade något att erinra mot nådigt bifall till områdets upplåtande, synnerligast som af såväl vederbörande arrendators som kronofogdens och domänintendentens yttranden framginge, att samma område kunde utan skada för Kastellegårdens skötsel derifrån afsöndras; dock att styrelsen hemstälde, att för dylikt bifall måtte uppställas vissa af styrelsen angifna vilkor.

Då af hvad i ärendet förekommit framgår, att Ytterby församling är i behof af plats för uppförande af småskolehus m. m. och att annan lämplig sådan plats än den af församlingen nu föreslagna icke står den till buds, får jag, efter samråd med chefen för finansdepartementet, hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen medgifva,

att från den till indragna förra öfverstebostället Kastellegården n:o 1 om 6 mantal i Ytterby och Rödbo socknar, Inlands södra härad af Göteborgs och Bohus län hörande, i Ytterby socken belägna lägenheten Högen må till Ytterby församling till plats för ny småskolebyggnad och till planteringsland för alltid afsöndras ett af vice kommissionslandt-

mätaren A. Magnusson år 1897 kartlagdt och beskrivet jordområde om 55,2 ar mot en köpeskillning af 150 kronor med rätt för församlingen att tillträda området vid löpande arrendeperiods slut den 14 mars 1911 eller dessförinnan, om öfverenskommelse derom kan mellan församlingen och boställets nuvarande arrendator träffas, samt under vilkor att församlingen dels å tillträdesdagen i länets ränteri inlevererar köpeskillingen dels ock i områdets gräns mot kronans mark uppsätter och för framtiden underhåller lämpligt stängsel, samt

att köpeskillingen må användas på enahanda sätt, som är bestämdt i fråga om köpeskillingar för de hemman och lägenheter, hvilkas försäljning eger rum jemlikt nådiga brevet den 29 maj 1874.»

Hvad departementschefen sålunda hemställt behagade Hans Maj:t Konungen på tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter i nåder gilla och bifalla; och skulle proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse bilagan C vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

Hugo Tigerschiöld.